

תיאטרון

כרמית מירון

פרח לב אהבה

"מנדרגולה" מאת יעקב שבתאי בעקבות ניקולו מקיאוולי, תיאטרון בית ליסין; בימוי וכוריאוגרפיה: גלעד קמחי, עיצוב תפאורה: ערן עצמון, עיצוב תלבושות: אולה שבצוב, עיצוב תאורה: קרן קרניק, מוסיקה: אמיר לקר

"אסור לנסיד לפגוע ברכוש האזרחים, מאחר שאדם שוכח מהר יותר את אביו מולידו מאשר את אובדן קניינו" (מתוך "הנסיך", מאת מקיאוולי)

בית ליסין, "מנדרגולה"

ניקולו מקיאוולי (1469-1527) היה היסטוריון, מדינאי, מחזאי ופילוסוף פוליטי. הוא נולד בפירנצה ושירת בהתלהבות את הרפובליקה בעת שאיטליה היתה מחולקת לנסיכויות קטנות. עם עליית משפחת מדיצ'י לשלטון פוטר מכל תפקידיו והוגלה לאחוזתו בכפר סנט אנדריה. חייו הפוליטיים אולי חדלו, אך התיאטרון והספרות המדינית הרוויחו. תקופת בדידותו הניבה את **על אמנות המלחמה**, **ההיסטוריה של פירנצה** ועוד. למרבה הפלא כתב מקיאוולי גם שירים רבים, עובדה שאינה מתיישבת כמעט עם מי שאחראי ליצירת המושג מקיאווליוזם כשם נרדף לערמומיות ולדו פרצופיות בפוליטיקה.

הידוע מבין ספריו המדיניים הוא **הנסיך**, שנכתב על פי דמותו של צ'זארה בורג'יה (בנו של האפיפיור) שעסק באותה תקופה בהרחבת שטחי שלטונו במרכז איטליה, והיה ידוע באכזריותו הרבה במהלכו המדיניים והצבאיים.

מבין המחזות שכתב מקיאוולי, **מנדרגולה** הוא הידוע מכולם. מנדרגולה הוא צמח אהבה, בדומה לדודאים במסורת העברית, הנחשב למעורר פיכחון וכוח גברא, ומכאן שהוא מומין מחזה המבוסס על סגנון הקומדיה דל ארטה, המבטאת שמחה עממית ופריצת דרכים של עקרונות מוסמכים וממוסדים.

קרוב לחמש מאות שנה חלפו מאז, ו"מנדרגולה" ידע עליות ומורדות של פופולריות מאז הצלחתו הגדולה בתקופת הרנסנס. ייחודו נעוץ בשילוב של כמה מסורות, קומדיה דל ארטה, סאטירה חברתית אריסטופנית, ושילוב של יסוד האינטריגה של הקומדיה הרומית.

לקהל בן זמננו האינטריגה של "מנדרגולה" פשטנית עד כדי גיחוך ואי אמון, ולכן, העיקר בהעלאתה הוא ה"איך" ולא ה"מה".

במרכז העלילה לוקרציה, צעירה ויפה וניצ'ה, בעלה הזקן והאימפוטנט. כדי לאפשר לקלימאקו, צעיר פלורנטיני מטורון, ליהנות מחסדיה של לוקרציה, ממציא ליגוריו, עסקן ומארגן אינטריגות, את האגדה בדבר פלאי המנדרגולה. מי שישתה את מי הצמח יוליד אמנם יורשים, אך ימות מיד עם תום מעשה האהבה. הבעל הזקן מסכים אם כן שקלימאקו ישתה במקומו את מי הישועה, ישכב עם אשתו, יעבר אותה וימות מיד. וכך הצעירים מנהלים רומן סוער לשמחת כל השותפים למעשה

הרמייה ולהנאת הקהל.

הבמאי המוכשר גלעד קמחי שהוא גם הכוריאוגרף, עומד בראש קבוצת הצעירים של בית ליסין ומשכיל להפיק את מרב התועלת מרוח הנעורים ומהשובבות של שחקניו הצעירים. הקומדיה הרנסנסית היא בחירה מצוינת ליישום השמחה, הליצנות ורוח המשובה של הקבוצה הצעירה והנלהבת מקסמו של צמח המנדרגולה הזכור לטוב.

חבל רק שניכרה הגזמה בתנועת השחקנים הצעירים, שמשום גילם וכשרונם לא היה צורך בה כדי לשכנע בדבר נעוריהם.

אם נתעלם מהגזמת הסצנות המיניות שנטו לוולגריות, ומן המשחק הלא תמיד אחיד ברמתו האמנותית של רוב השחקנים, אפשר ליהנות ולהדהות עם ההתלהבות היצירתית עתירת ההמצאות של הלהקה הצעירה.

בין השחקנים הבולטים יש לציין את "מנהל הלהקה" ידידיה ויטל, שמפליא לשתף את הקהל במשחקו הכובש והמשעשע. עוד השתתפו: דיקלה הדר בתפקיד ליגוריו, דניאל אפרת - הכומר, יוסי טולדו כבעל הזקן הקרנן, וכמובן, רויטל זלצמן כלוקרציה היפה. ועוד שחקנים צעירים יפים ומוכשרים.

אפשר בהחלט לומר שקבוצת הצעירים של תיאטרון בית ליסין כובשת בהצלחה את לב הקהל הצעיר והמבוגר כאחד.

